

*Handläggare:
Eric Paulson*

Yttrande över revisionsrapport 14/04 Akutsjukhusens kostnads- och produktivitetsutveckling 1998-2002

Ärendet

Landstingsrevisorerna har till Landstingsstyrelsen överlämnat rapporten "Akutsjukhusens kostnads- och produktivitetsutveckling 1998-2002; jämförelser mellan sjukhusen" för yttrande.

Förslag till beslut

Ägarutskottet föreslår landstingstyrelsen besluta

att överlämna yttrande enligt detta tjänsteutlåtande.

Inledning

Landstingets revisionskontor har genomfört en granskning som belyser kostnads- och produktivitetsutveckling för akutsjukhusen under tidsperioden 1998-2002. Av revisionsrapportens sammanfattning framgår att "Syftet har varit att dels få fakta, dels söka förstå vilka faktorer som varit drivande i denna utveckling och därmed också kunna granska/få indikationer på hur styrningen fungerar på sjukhusnivå. I detta ligger också att granska hur jämförelsedata används inom organisationen."

Revisorerna gjorde vid sitt sammanträde 2004-03-16 följande uttalande med anledning av rapporten: "Det är angeläget att redovisning och analys av vårdens ekonomi och verksamhetsutveckling väsentligt förbättras och tas till vara i landstingets beslutsprocesser. Det har grundläggande betydelse för trovärdighet och hållfasthet i budgetsammanhang och resultatuppföljning. Vi är angelägna om de ansvarigas synpunkter på detta och på de sakförhållanden som behandlas i rapporten."

Förvaltningens synpunkter

Landstingstyrelsens förvaltning har med stort intresse tagit del av revisorernas rapport som belyser aktuella och centrala perspektiv på landstingets verksamhet. Förvaltningen delar helt revisorernas uppfattning att en trovärdig beskrivning samt analys av ekonomi och verksamhet är väsentligt för både budgetprocess och den efterföljande uppföljningen av verksamheten.

I rapporten redovisas utvecklingen av kostnader, produktion samt produktivitet för samtliga landstingsdrivna akutsjukhus under åren 1998-2002. Bakom presenterade resultat ligger ett omfattande arbete med att ta fram jämförbara grunduppgifter baserat på den självkostnadsredovisning som genomförs av sjukhusen i samverkan med avdelningen för Vårdersättningar inom Landstingsstyrelsens förvaltning.

För den aktuella tidsperioden redovisas en minskad produktivitet med uppskattningsvis 2 % per år. Eftersom produktivitetens utvecklingen påverkas både av kostnader och produktionstal är det intressant att följa de två komponenters utveckling. Både kostnader och produktion ökade under de studerade åren. Produktivitetens utvecklingen blev ändå negativ eftersom kostnadsökningen i fasta priser var kraftigare (cirka 5 % per år) än produktionsökningen (cirka 3 % per år).

Landstingsstyrelsens förvaltning bedömer att de resultat som revisorerna presenterar är rimliga mot bakgrund av den information som finns tillgänglig från andra källor. Förvaltningen delar också revisorernas uppfattning att en granskning som är inriktad på produktivitet inte tar ställning till frågorna om vårdens kvalitet och effektivitet. Frågan har också uppmärksamats av Ägarutskottet som vid sitt möte 2004-04-27 gav förvaltningen i uppdrag att genomföra en kartläggning av kvalitetskriterier inom sjukvården.

Den redovisade negativa produktivitetens utvecklingen tycks inte vara unik för Stockholms läns landsting. Av revisionsrapporten framgår att en undersökning från Västra Götalandsregionen har redovisat en produktivitetens minskning på drygt 3 % per år. Undersökningen som gjordes med delvis annan metodik omfattade akutsjukhus under åren 1998-2001.

Utöver en beskrivning samt analys av kostnads- och produktivitetens utvecklingen innehåller revisionsrapporten också förslag på vad som är viktigt att utveckla med avseende på styrning och uppföljning. Landstingsstyrelsens förvaltningen delar uppfattningen att följande punkter, som berörs i rapportens sammanfattande avsnitt, utgör viktiga utvecklingsområden:

- *Uppföljning och ägarstyrning av de landstingsägda sjukhusen.* Målsättningen från förvaltningen är att höja ambitionsnivån när det gäller uppföljning och analys avseende ekonomi, personal, verksamhetstal samt produktivitet för den landstingsägda verksamheten. Det är också angeläget att formerna för ägarstyrning utvecklas.
- *Uppföljning av vårdverksamhet som bedrivs i privat regi.* Förvaltningen bedömer att det är väsentligt att genom vårdavtal få tillgång till nödvändig information. En utveckling av avtalens utformning pågår inom förvaltningens beställarfunktion. Det är till exempel väsentligt att det finns ett bra beslutsunderlag avseende S:t Görans sjukhus när avtalet med Capio löper ut 2006-12-31

- *Några specifika utvecklings- och styrfrågor.* Förvaltningen delar uppfattningen att det är önskvärt att utveckla flera av de grundläggande delarna av informationssystemet (DRG-systemet, självkostnadsredovisning samt PA-systemen nämns i rapporten). Exempel på mer specifika styrfrågor som behöver uppmärksammas är prissättningen av medicinska service-tjänster samt planeringen av s.k. ST-tjänster för läkare.

Inom förvaltningen bedrivs redan utvecklingsarbete inom de flesta av de områden som har tagits upp i revisionsrapporten. I budgetdirektiven inför år 2005 har tydligheten ökat när det gäller ramar och specifika mål för resultatenheterna. Denna tydlighet är en viktig förutsättning för styrning och uppföljning. En annan viktig förutsättning är utveckling av informationssystem med entydiga anvisningar och definitioner av gemensamma begrepp. Utöver utvecklingsarbetet kommer den löpande ägarstyrningen och uppföljningen att stärkas genom en ökad samverkan mellan avdelningen för verksamhetsanalys och ägarkansliet.

En betydande del av utvecklingsarbetet sker i projektform inom Landstingsstyrelsens förvaltning i samverkan med resultatenheterna. Inom datalagerprojektet utvecklas möjligheterna till uppföljning som baseras på de personaladministrativa systemen. Som ett första steg har standardrapporter över årsarbetare och löner tagits fram. De aktuella rapporterna finns nu tillgängliga för centrala funktioner inklusive koncernledning samt verksamhetsansvariga i ledande ställning.

Redovisningen av självkostnader håller på att utvecklas i samverkan med sjukhusen och övriga vårdproducenter. En viktig komponent i denna utveckling är projektet för patientrelaterad kostnadsredovisning (KPP). Denna typ av kostnadsredovisning ger en mer korrekt bild av olika verksamheters kostnader och ger dessutom en ökad flexibilitet när det gäller inriktningen av uppföljning och analys.

I budgetdirektiven för år 2005 framhålls att respektive förvaltning/bolag från och med detta år ska följa upp sin produktivitetsutveckling enligt enhetliga principer framtagna av Landstingsstyrelsen. Ett projekt pågår redan för att i samverkan med resultatenheterna definiera hur produktivitetSUPP-följningen ska genomföras. Uppföljningen omfattar både vård- och trafikområdet. För den landstingsägda vården är målsättningen att även kunna följa upp arbetsproduktiviteten, det vill säga relationen mellan arbetad tid och produktion.

När det gäller de mer övergripande styrfrågorna pågår projekt för att tydliggöra hur de olika styrformerna inom landstinget bäst kan utvecklas och samverka. Ägarstyrning och beställarstyrning är exempel på två styrformer som i praktiken har många beröringspunkter.

Möjligheterna till styrning har ökat genom att ersättningsmodellen för akutsjukhusen har utvecklats till att omfatta olika komponenter (fast, produktionsrelaterad samt målrelaterad ersättning). Förändringen mot en större andel fast ersättning ökar möjligheterna till styrning av kostnadsnivån för dessa vårdenheter.

Det är förvaltningens sammanfattande bedömning att pågående och planerade aktiviteter kommer att väsentligen förbättra möjligheterna till ägarstyrning och uppföljning av landstingets verksamhet i enlighet med de synpunkter som framförs i den aktuella revisionsrapporten.

Sören Olofsson